

Komaj smo si v bukvah nekoliko pomagali, spet se je Ilirski pravopis na Krajnskem vnel, ino po Koroškem kakor Štajarskim prijatlov toljko nabral, de bi abotno bilo se mu vstavljati. —

Dolgo dolgo sim se ga branil; — Devištvo je bilo brez mojiga vedenja v novim pravopisi natisneno, tudi Sveto opravilo tako, ker ni natiskar dolgih f imel. Ino, ker sim mislil, de sovražnikov močnih ni, prijatlov pa vse živo, sim tudi jaz z novim potegnul, ker ima svoje dobrote, ino pa več, kakor stara Bohoričica — recite kar hočete. — Zdaj bi pa radi — posebno g. Metelko, de bi zopet v štertič svoj pravopis zavernil; kar pa nisim pri volji, naj mi ravno zamerite. Pisal bom v tim pravopisi, dokler bom kaj mogel; ako bravcov ne bo, pa tudi ne bo pisavcov. Kar ljudi zadeva, le tisto hvalijo, kar svoje učnike hvaliti slišijo. Ljud ino duar me v pisanji vodila ne bota. Panslavisma jaz ne poznam — čutim pa močno sovražniga duha razkolnosti, ki med Slovencami gospodari ino ljubo edinost mori, braterno ljubezen rani ino dobro zatira.

Bil sim Krajncam prijatel ino bi še rad ostal, ter sim Vam za mnogo dobriga hvaležen; alj de nov pravopis čertite, v tim niste hvale vredni. Ino če me zavolj noviga pravopisa iz Vaše ljubezni veržete, mi bo močno žal; jaz Vas bom pa tudi z Vašim starim pravopisam ljubil: *Amicus personae, inimicus causae*.

V znamenje serčne prijaznosti Vam pošlem dvoje bukvice v novim pravopisi; pa Vas tudi prosim, de ne zamerite

Vašimu

odkritosrčnimu prijatlu

Slomšek Antonu.

Am 29. Juli 1847.

Hrvaška književnost je v drugi polovici ravno mirulega leta pogнала nekoliko prav lepih cvetov. Stari pesnik Ognjeslav *Utješenović* Ostrožinski na Dunaji je predelal in znova izdal epsko pesem svojo »*Nedeljko*«, katero je občinstvo že pred dvajsetimi leti rado čitalo. *Ijubić* Josip Dinkov v Zagrebu je prvence svoje priobčil pod imenom »*Juvenalia*«. *Dvorović* Njegoslav je nabral narodnega blagá ter je v Senji izdal prvi zvezek, v katerem nam podaje *pesme in pripovedke* iz Bosne in Hercegovine. Znani bosenski pesnik, frančiškan *Grga Matić* je zbral *pesniška svoja dela*, katera zdaj izdaje gosp. Milena Mrazovićeva v Sarajevu. Zadnjega pol leta so prišli na svetlo 4., 5., 6. in 7. zvezek. V 6. zvezku nam v pesmi »*Kiko i Zelić*« opisuje resnično dogodbo z l. 1832; v 7. zvezku pa opeva najnovejše dogodbe, bosenski in hercegovski upor od leta 1876.—1878. ter bóje srbske in črnogorske.

V Zagrebu je neimenovan pesnik dal na svetlo »*Stihove jednoga smrtnika*«, in v »*Zvonu*« že omenjeni nádepolni Stjepan pl. *Miletić* je spisal novo igro v jednom dejanji ter jo okrstil »*Zabašurene kariere*«. Zanimiva je knjiga »*Sjaj Danice ilirske*«, v kateri nam *M. S. Tražimir* podaje 630 jako pomembnih citatov, nabranih v nekdanji ilirski »*Danici*«. Na spomin vpeljevanja novega kotorskega vladike dra. Tripe Radoničiča je *Srežko Vulović* v Zagrebu izdal knjigo, v kateri je med drugim dal tiskati stari rokopis hrvaški iz *XVII. stoletja*: »*pesme*« na čast Andriji Zmajeviću. Znani pesnik Avgust *Harambašić* je pohrvalil zanimivo delo Aleksandra Dumas, »*Put po Kavkazu 1858—1859*«. *N. M. Simionović* je spisal in zagrebškemu krasnemu spolu posvetil novelo »*Katinko*«. Neimenovan pisatelj je v Karlovcu izdal »*Koprive*«, pesmi svoje, v katerih je pokazal dosti pesniškega daru. S posebnim veseljem pa naznanjamo, da je profesor *Hugo Badalić* v Zagrebu prav lepo pohrvalil Shakespearovo tragedijo »*Koriolan*«. Gospod Badalić, dasi odličan hrvašk pisatelj in pesnik, delal in pilil je dve leti ta prevod, ki ga je zlasti namenil mladini srednjih šol. Veščaki hvalijo prevod, a hrvaška vlada je obljubila

pomoči, da pride prej na svetlo. Priporočamo ga tudi mladini slovenski. Zajedno je v drobnih snopičih jel v hrvaškem prevodu izhajati prekrasni ruski roman „*Vojna i mir*“, od slavnega pisatelja grofa *Leva Tolstega*. Od istega preimenitnega ruskega pisatelja sta *Ivan Gofjan* in *Stjepan Lukic* pohrvatila dvanajst *pripovedek in pravljic* za preprosto ljudstvo, katere je izdala družba sv. Jeronima med knjigami za leto 1888. Razven tega je ta družba družabnikom svojim podarila koledar „*Danico*“ s prav izborno vsebino, ter „*življenje svetnikov*“ za mesec december v prekrasnem prevodu od dra. *Ivekovića* in „*Plice*“ od *Davorina Trstenjaka*. — Nič menj zabavnega kakor poučnega berila nahajamo v knjigi „*Poviest Venecije u životu privatnom*“, ki jo je italijanski napisal Benečan profesor vitez *Molmenti*, a na hrvaški jezik preložil profesor *Rabar*. Beneška je že sama po sebi zanimiva po svoji prošlosti za vsakega omikanega človeka, nikar za sosednega Slovenca; če pa dodamo še to, da je prelepo delo *Molmentijevo* nagradila akademija beneška, francoska pa je je pohvalila, bode marsikak Slovenec segel po nji, zlasti ker se tudi hrvaška prestava prav dobro čita. Knjiga šteje 25 tiskanih pol, a velja 2 forinta. Ob jednom je *Marko Car* pod naslovom „*Venecija*“ izdal potopisne svoje spomine na Italijo. Drugo, izvirno zgodovinsko delo ima naslov: „*Franovci države presv. odkupitelja i hrvatski puk u Dalmaciji*“. V tej knjigi nam dalmatinski frančiskan, oče *Stipan Zlatović*, pripoveduje zgodbe svojega reda in Hrvatov dalmatinskih od leta 1212. do leta 1880. Velike so zasluge frančiškanov za narod in národnost hrvaško v Dalmaciji, zato je ta knjiga velike vrednosti za poznavanje kulturne zgodovine dalmatinskih Hrvatov. Zgodovinske vrednosti je tudi *Brlićeva* knjiga: „*Uspomena na stari Brod*“, katere je četrti zvezek prišel na svetlo. Jezikoslovcem ne smemo zamolčati knjižice, v kateri jim mladi učenjak, prof. dr. *Milivoj Šrepol* podaje dve razpravi: „*O cilju i metodi latinske sintakse*“ in „*o pomiješanju načina i vremena u glavnim rečenicama latinskog jezika*“. — Neutrudni pedagoški pisatelj *Stjepan Basariček* je v drugem izdanji čisto predelal svojo pedagogijo, katere je prišel na svetlo II. del: „*Obće obukoslovje*“. Neimenovan pisatelj je v posebni knjižici dal tiskati razpravo „*Filosof Epiktet i njegov nauk*“, ki se odlikuje po svoji vsebini in po jasni in gladki pisavi. *Juraj Carić* je spisal ter v Reki izdal „*Elemente matematične geografije*“ kot uvod v navtično astronomijo. Že večkrat omenjenega *Biankinijevega* dela „*O uzgoju i njegovanju cvieća*“ je že 17. zvezek prišel na svetlo. Marni higijeniški pisatelj prof. dr. *Lobmajer* je spisal novo knjižico: „*Pogibelji od žive prirode*“, v kateri nas opozarja na nevarnosti, ki nam preté od rastlin in živalij. Ker na Hrvaškem ne hodi na dan toliko molitvenikov in drugih pobožnih knjig, kakor na Slovenskem, dobro je, da omenimo tudi takšnih. *Hrisogon Majar* je za nežno mladino spisal „*Život Isusov*“, a *Krsto Milas* je izdal prevod *Laserjeve* knjige „*Lurdske žudesne epizode*“. Zbirke „*Spisi za mladež*“, ki jo ureja že omenjeni prof. *Basariček*, prišla sta dva nova zvezka na svetlo; v prvem je sam urednik po vzgojnih načelih zbral „*narodne pripovedke za mladež*“, za drugi pa je *Josip Klobučar* na spomin cesarjeve štiridesetletnice priredil spis „*Naš kralj i car 1848—1888*“. Mladini je tudi *E. Kramberger* namenil svojo povest „*Uznik čaklovački*“, za katero je gradivo vzel iz dōbe turškega gospodstva. V svoji brošuri „*Naše realke*“, govori prof. *Krbek* o preosnovi srednjih šol. Predstojnik statističkega urada v Zagrebu g. *M. Zoričić* sestavil je novo knjigo: „*Miena žiteljstva godine 1881, 1882. i 1883*“. *R. Severinski* je spisal knjigo „*Uputa u jednostavno knjigovodstvo za mlade trgovce*“, učitelj *Vinko Bek* pa brošuro „*Bečki zavodi za sljepce i naše potrebe*“.

Jugoslovenska akademija je zadnjega pol leta dala na svetlo sedmero novih zvezkov glasila svojega „*Rada*“. Zvezki 87., 88. in 90. tiskani so skupaj kot jedna knjiga, ki je vsa posvečena spominu slavnega hrvaškega filozofa in prirodoslovca *Rugjera Josipa Boškovića*. Knjiga šteje 716 strani ter ima te-le razprave: *Rugjer Josip Bošković*, živo-